

Sunt Peter

*Sint Peter werd vroeger helaas veel gevreesd,
want dan verhuisde menig mens en beest,
en het strekte niet altijd tot eer,
maar daarom deed het hen niet minder zeer,
soms werd het beter en kwam men er bovenop,
maar soms werd ook dat verhuizen weer een strop.*

Tegenwoordig hoort men Sint Peter (22 Februari) door de jongeren helemaal niet meer noemen. Wij ouderen kennen nog heel goed de betekenis. “Het is Sunt Peter” houdt in dat je de pacht moet betalen of vertrekken.

Sunt Peter was vroeger een dag, waarnaar men soms verlangend uitkeek, als twee jonge mensen op die dag een pachthoeve konden betrekken, want dan konden ze in het huwelijksbootje stappen, en zo een blijde toekomst tegemoet gaan. Dan denkt men niet aan zorgen over pacht betalen en gevolgen vandien.

Sunt Peter was evenzeer een dag waar men als een berg tegen opzag, als men door allerlei tegenspoed als veeziekten en misgewas met Sunt Peter de lanter (verhuurder) de pacht niet kon betalen. Ook was het wel eens, dat de pachters zich te hoge vuur deden (boven hun stand leefden) en ze zich door eigen schuld in de misère werkten. Als ze buiten hun schuld zo aan lager wal waren geraakt, en wat ook vaak gebeurde dat ze daarbij een schot vol wichter (veel kinderen) hadden, dan was zo'n geval wel diep tragisch. Soms had het vreselijke gevolgen. Als de achterstallige pacht ernstige vormen begon aan te nemen, dan gebeurde het vaak dat een paar dagen voor Sint Jacob (25 Juli) de deurwaarder het betreffende gezin kwam aanzeggen dat ze met Sunt Peter van de plaats moesten vertrekken. Al kwam hen dit niet helemaal, bods op de hoed vallen, (niet geheel onverwachts), toch kan ik me wel begrijpen dat ze wel schrokken van zo'n jobstijding.

Sint Jacob was van oudtijds altijd de uiterste dag van huur of pacht opzegging. Dan moest men zien, dat men voor Sunt Peter wat weer kreeg, meestal een kleiner spulleken (kleiner boerderijtje). In elk geval dat men een dak boven het hoofd kreeg. Daarna moest men maar zien hoe het ging, in de hoop dat men zich beter kon redden. Voor velen was het geen uitzondering dat men om de pacht te kunnen betalen, een stuk vee moest verkopen.

Als het dan Sunt Peter was moest men zorgen voor twaalf uur 's middags het hele huis met erf ontruimd te hebben. Ik kan mij voorstellen wat er in hen omging om de plaats te verlaten, waar vaak zulke dierbare herinneringen aan verbonden waren. Waar men zoveel geluk tesamen had beleefd. Waar soms door droefheid, wat hun niet bespaard was gebleven, hun geluk beproefd was, wat hun leven nog een veel diepere betekenis had gegeven. Dit alles te moeten verlaten, moest ook soms hun geloof wel zeer op de proef hebben gesteld.

Wat ook wel gebeurde, dat om aan de schuld te voldoen, er beslag op de inboedel werd gelegd. Dan werd er een erfhuis (verkoop) gehouden. Daarvoor kwamen er van heinde en ver de mensen opdagen, deels op een koopje belust, en deels uit nieuwsgierigheid. Op zo'n dag mocht men het hele huis doorlopen, wat anders niet kon. Het gebeurde het ook vaak dat zo'n gezin naar Amerika vertrok.

Gelukkig was een erfhuis niet altijd een gedwongen verkoop, zoals ik nog weet, dat twee ongetrouwde zusters en een broer erfhuis hielden, omdat ze stopten met boeren. "De boerderij an kante doen," noemden ze dat. Ze gingen stille leven.

Zo herinner ik mij nog heel goed uit mijn jonge jaren, dat onze volk (bij ons in huis) zeiden: "Doar goat verhuuswagens hen, 't is vandage Sunt Peter." Er trok een hele karavaan kleedwagens, en wagens gevolgd door geleiders van het vee, over de weg. De verhuizers werden dan door de nieuwe noabers (buren) opgehaald. De verhuizing kreeg, ook doordat er een borreltje bij werd geschonken, een feestelijk karakter. Het was ook de bedoeling van de nieuwe burens, dat ze hierdoor een blijde 'inkomste' kregen. Er moest wel een paar oort jenever mee, een oort was meen ik een halve liter.

En zo toog men dan met alle hebben en hoalen, in Gods name, zoals men vaak zei, een nieuwe toekomst tegemoet. Men had dan meestal de hoonderbenne met de kippen onderaan de wagen hangen.

Met Sunt Peter kon het soms vinnig koud zijn. Er is mij een geval bekend van iemand die als vaarnoaber een nieuwe buurman op moest halen en dat hem onderweg de vingers bevroren waren. De vaarnoaber was diegene onder de burens die twee paarden had, die de nieuwe burens op moest halen, en ook in de buurt de bruidswagen moest rijden. Als er een dode in de buurt was, dan moest hij de doonwage varen. Later werden dan door de nieuw in te komen burens alle burens uut e neugd, op de wellekumste, of het overtrekkensmoal zoals men ook wel zei, en hierdoor waren ze dan in de buurte op e nummen.

Hiermee heb ik dan een stukje historie opgeschreven, welke getuigde van grote hulpvaardigheid en saamhorigheid. Weldra wordt dit als uit de tijd beschouwd door de jongeren. Ze hebben heel andere inzichten. De omstandigheden en gewoonten zijn ook veranderd,